
Bistand redder liv

FRA ANDRE TIDSSKRIFTER

AMANDA HYLLAND SPJELDNÆS

Universitetet i Oslo

Kutt i amerikansk bistand kan føre til 14 millioner dødsfall innen 2030.

Illustrasjonfoto: Sodiq Adelakun / NTB

USA har i mange tiår vært verdens største bistandsgiver. Det siste året har Trump-administrasjonen truet med dramatiske kutt i bistanden, og flere europeiske land har fulgt etter. I en studie som er publisert i *The Lancet*, er effektene av amerikansk bistand i perioden 2000–21 analysert [\(1\)](#).

Studien viser at nesten 92 millioner dødsfall ble forhindret av amerikansk bistand i denne perioden. Dette gjelder særlig kvinner og barn og i Afrika sør for Sahara. Dødelighet som følge av hiv/aids ble redusert med rundt 65 %,

neglisjerte tropesykdommer med rundt 50 % og malaria med rundt 51 %. Bistandskuttene som Trump-administrasjonen har truet med, kan føre til over 14 millioner dødsfall innen 2030.

– Gjennom omfattende sensitivitetsanalyser er denne studien solid og bedre gjennomført enn tidligere lignende studier, sier John-Arne Røttingen, som er lege og toppleder i helsestiftelsen Wellcome. Røttingen mener at det er gryende konsensus om at bistand bør gis som støtte til mottakerlandenes evne til å bygge opp sine egne helsetjenester og ikke gjennom mange parallelle, ofte sykdomsspesifikke, programmer. Bistandskuttene fra USA og andre land har fått mange ledere, særlig i Afrika, til å signalisere et større ansvar for egne helsetjenester, og donorland må gi dem muligheten til å samordne eksterne midler.

– Denne studien minner oss om at målrettet innsats for barne- og mødrehelse og mot de store infeksjonssykdommene har hatt stor betydning for lavere barnedødelighet og økt forventet levealder, sier Røttingen.

– En overgang til en bredere orientert tilnærming og større ansvar for mottakerlandene vil ta tid. I en slik overgangsperiode vil millioner av liv gå tapt uten bistand. Studien viser dermed flere vansker og dilemmaer i arbeidet for bedre global helse i en tid med geopolitisk uro, sier han.

LITTERATUR

1. Cavalcanti DM, de Oliveira Ferreira de Sales L, da Silva AF et al. Evaluating the impact of two decades of USAID interventions and projecting the effects of defunding on mortality up to 2030: a retrospective impact evaluation and forecasting analysis. *Lancet* 2025; 406: 283–94. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 11. desember 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0631
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 3. juli 2026.